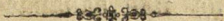

РЪКОВОДИТЕЛЪ

ИЛИ

ОСНОВНОТО УЧЕНИЕ.

ОТДѢЛЪ на „ЧИТАЛИЩЕ“

за учителитѣ, учителкитѣ, ученицитѣ и ученичкитѣ.

Годишна цѣна: 25 гроша златни.

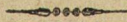
Съдържаніе: Забавачницата или Училището за дѣца на възраст отъ двѣ до седемь години. — Уставъ и Правилникъ, които могатъ, съ съпритуряние или поправяние, да послужатъ на една епархия за устройството и управленето на една Забавачница. — Погледъ: Софийскитѣ митрополитъ и селскитѣ училища. — Народното въспитание у Германия.

ЗАБАВАЧНИЦА

ИЛИ

УЧИЛИЩЕ ЗА ДѢЦА

на възраст отъ двѣ до седемь години.

(Вижь брой 2.)

Въ по-многого отъ нашитѣ градове и паланки намира се бари по единъ учителъ, който се е училъ на чуждина, или се е занимавалъ съ педагогията на проевѣтениитѣ народи, и не се сжмивамаи, че такъвъ учителъ, наедно съ съ насъ, казува: *Взаимното училище или*

Забавачницата е първата стъпена училище, основата, върху която се туря зданието на основното учение, и въ тая първа стъпена училище тръбува да влизатъ само дѣца на възраст отъ две до шестъ или седемъ години. Нѣка тия учители, ако имъ е присърдце общото добро, да се постараѣтъ, чрѣзъ знанието си и чрѣзъ влиянието си, да освѣтътъ и да убѣдѣтъ нѣ само общинитѣ отъ градоветѣ и отъ паланкитѣ, за да направѣтъ да се даде истинското назначение на сегашнитѣ тѣй наречени взаимни училища или забавачници, нѣ и общинитѣ отъ селата, за да основѣтъ, при основното си училище, и взаимно училище или забавачница. Защото, само чрезъ тоя видъ училище основното учение ще произведе плодѣтъ, който се чака отъ това послѣдното за народното въспитание. Днесъ гледами, че само ония народи се наслаждаватъ отъ истинскиятъ плодъ на основното учение, които най-много взаимни училища или забавачници притѣжаватъ по градоветѣ, по паланкитѣ и по селата.

За да улеснимъ нашитѣ общини, нашитѣ училищни настоятелства, нашитѣ учители, въ грижята, която ще иматъ за распространението и урежданието на тая първа стъпена училища, прѣдлагами имъ за примѣръ долниятъ уставъ и правилникъ, на които членоветѣ отбрахми отъ уставитѣ и правилницитѣ на просвѣтенитѣ народи. Както ще се види, у тоя уставъ и у тоя правилникъ има работи, които искатъ разяснения, и работи които сѣ мѣчни за постигание. Въ онова, което ще пишемъ за напрѣдъ върху тоя видъ училища, ще се постараимъ нѣ само да дадемъ нужнитѣ разяснения, нѣ да направимъ и мѣчното лесно. Ето тоя уставъ и тоя правилникъ, които слѣдуватъ единъ слѣдъ други:

УСТАВЪ,

(Който може, съсъ притуряние или попровяние, да послужи на една Епархия за устройството на взаимнитѣ училища или забавачницитѣ.)

1. Взаимнитѣ училища или забавачницитѣ сѣ учебни заведения, които се грижѣтъ за моралното и физическото развитие на дѣцата отъ двата пола, момчета и мо-

мичета заедно, на възраст отъ 2 до 6 или 7 години.

2. Учението у забавниците объема :

а) Първиятъ начална на религиозното обучение, на четението, на писанието, на устното смѣтане и на лицевото рисуване ;

б) Употребителни познания споредъ силата на разумьтъ на дѣцата ;

в) Ръководѣлието, приспособено съсъ възрастта на дѣцата ;

г) Религиозното пѣяние, моралното упражненіе и тѣлесното упражненіе.

Уроците и моралното упражненіе не се продължаватъ никога по много отъ десетъ до петнайсетъ минути, и сѣкога се придружатъ съсъ тѣлесни упражненія.

3. Забавниците сж построени на единъ катъ, и то на земята ; послани сж съсъ дъски и сж освѣтени, колкото е възможно, отъ двѣтъ страни съсъ прозорци, на които черчетата могатъ да се дигатъ и спущатъ.

Вътрѣшниятъ обемъ на една стая, въ която ще сѣдѣтъ дѣцата отъ забавачницата, трѣбува да се смѣта тъй, щото да има най малко два кубически метра въздухъ за сѣко отъ дѣцата, които ще дохождатъ въ това училище.

Отъ страна на стаята, дѣто ще се обучаватъ дѣцата, трѣбува да има единъ голѣмъ прустъ (сайвантъ), отреденъ за ядението и за играта на дѣцата.

4. Някоя забавница не може да се отвори, прѣдъ да е видѣлъ епархийскитъ училищенъ инспекторъ да ли зданието има условията, за които се говори по горѣ.

5. Въ сѣка забавачница има :

а) Една икона на Св. Кирила и Методия,

б) Една икона на Св. Богородица.

6. Въ сѣка забавачница има :

а) Портретътъ на Н. В. Султанътъ,

б) Портретътъ на Н. Б. Ексархътъ,

в) Портретътъ на Епархийскитъ Владика.

7. Титлата « *Забавачница — Юрнекъ* » може да се даде отъ епархиялното училищно управление, по прѣдложеніето на общата покровителница на забавачницитъ, на ония забавачници, които сж се отличили по до-

брото расположение на зданието, по удовлетворителното състояние на школската покънина, по добрата грижа, която иматъ за дѣцата, както и по най хубавитѣ сръдства за възпитанието и за учението.

Въ главниятъ градъ на Епархията има единъ пансионъ, въ който се прѣподава единъ практически курсъ, който има за цѣль: 1) да приготвя директорки или поддиректорки за забавачницитѣ на Епархията; 2) да изучава начялата на методата, приети за забавачницитѣ; 3) да прави опити върху новитѣ способности за възпитанието и за учението на забавачницитѣ, спосеоби, прѣдложени отъ общата покровителница на забавачницитѣ.

8. Единъ правилникъ, приготвенъ отъ епархийското училищно управление по прѣдложението на общата покровителница на забавачницитѣ, ще опрѣдѣлява сичко, което се отnosi до способитѣ на възпитанието и учението, които се употрѣбаватъ въ забавачницитѣ, както и до материалнитѣ грижи, които трѣбува да сжществуватъ у тѣхъ.

9. Никое дѣте не са приема отъ директорката въ забавачницата, ако родителитѣ му не ѝ донесжтъ писмено позволение отъ мѣстното училищно настоятелство.

Въ мѣстата, дѣто има общи доктори, родителитѣ на дѣтето трѣбува да сж снабдени съсъ едно писмено свидѣтелство отъ страната на докторътъ, че дѣтето е бѣлѣжено отъ шярката и нѣма нѣкоя болѣсть, която да молепсува.

10. Забавачницитѣ сж отворени даромъ за сичкитѣ дѣца.

11. Основанието и поддржанието на забавачницата, както и наименованieto на лицата, които я управляютъ, извършва се отъ мѣстната Община и отъ мѣстното училищно Настоятелство.

12. Сичкитѣ забавачници отъ една Епархия сж турени подъ покровителството на женското дружество отъ главниятъ градъ на Епархията, което дружество ще носе и титлата: *Обща Покровителница на Забавачницитѣ.*

13. Общата покровителница на забавачницитѣ ще има грижя за распространението на забавачницитѣ по Епархията;

Ще гледа да се слѣдватъ у забавачниците добри способности за възпитанието и за ученето.

Ще прѣдлага на епархиялното училищно управление мѣрки способни за улучшението на редѣтъ, който трѣбува да се държи у забавачниците;

Ще дава мѣстнието си върху книгитѣ и прѣдмѣтитѣ, които могатъ да се въведжтъ у забавачниците;

Ще издържя инспекторка, която ще прѣгледува забавачниците отъ Епархията.

14. Освѣнъ начялството, показано въ членовѣтъ 11, 12 и 13, и освѣнъ надзиранието на епархиялното училищно управление и епархиялниятъ училищенъ инспекторъ, сѣка забавачница има една *Мѣстна Покровителница*, която е мѣстното Женско Дружество.

15. Мѣстната покровителница има грижа да събира помощи за нуждитѣ на забавачницата отъ мѣстото; да бди за доброто употрѣбяване на сумата отредена за поддържанieto на забавачницата, и за изпълнението на методата, възприета за забавачницата. Разсжжда върху сичко, за което трѣбува общата покровителница да обърне внимание за успѣхътъ на забавачницата.

16. Общиятъ докторъ, тамъ дѣто има, е длъженъ да посѣщава единъ пѣтъ на недѣлята забавачницата.

Докторътъ записува въ единъ тефтеръ забѣлѣжкитѣ си и поржчкитѣ си.

17. Забавачниците се управляватъ исклучително отъ жени, които ще се наричатъ директорки или управителки, поддиректорки или подуправителки.

18. Някоя жена, която не е изпълнила 24 години отъ възрастьта си, не може да управлява една забавачница, и ако нѣма свидѣтелство за способностъ.

19. Въ една забавачница, дѣто има по много отъ 80 дѣца, директорката трѣбува да има за помощница една поддиректорка.

20. Поддиректорката трѣбува да бѣде на възраст нѣ по малко отъ 20 години.

21. Свидѣтелствата за способността на директоркитѣ и на поддиректоркитѣ се дава отъ една нарочна епархиялна комисия, наименувана отъ епархиялното училищно управление.

22. Някоя жена не се възприема отъ комисията за испитване, ако прѣдварително не ѝ прѣдстави:

а) Свидѣтелството за рождението си;

б) Свидѣтелства, които да подтвърдяватъ нѣравнствеността и да показуватъ мѣстото дѣто е живѣла и заниманието, което е имала най малко отъ петъ години напрѣдъ.

23. Испитанието състои отъ двѣ различни части:

а) Испитание на учението;

б) Практическо испитание;

Испитанието за учението състои отъ священната история, отъ катихизисътъ, отъ прочитъ, отъ писание, отъ правописание, отъ най употребителното познавание на смѣтанието, отъ чъртението, отъ първитѣ начяла на географията, отъ пѣянието, отъ ржкодѣлието.

Практическото испитание става въ една забавачница. Оная, която се испитува, трѣбува да управлява цѣль единъ день упражненіята, които ставатъ въ забавачницата.

ПРАВИЛНИКЪ,

(Който може, съсъ притуряние или поправкаание, да послужи на една Епархия за вътрѣшното управление на една забавачница.)

1. За приеманието на дѣцата у забавачницата и за грижята, която ще иматъ за тѣхъ.

1. Забавачницитѣ сж отворени цѣль день отъ съмнувание до мрѣкнувание.

Тѣ сж затворени въ недѣленъ день и по праздницитѣ, отредени отъ епархиялното училишно управление.

2. Дѣцата, на които родителитѣ не сж дошли да ги зематъ, като мрѣкне, проваждатъ се у тѣхъ си отъ директорката по сигурни хора.

3. Когато едно дѣте се доведе у забавачницата, директорката обажда на родителитѣ му условията на чистотата и на храната, съсъ които трѣбува да се съобразятъ за дѣтето си.

Директорката ще иска отъ родителитѣ на дѣтето

една кошница за прибиране на храната на дѣтето, единъ сьонгеръ за мнение и едно тенеке за пиение вода.

Кошницата, сьонгерътъ и тенекеето ще иматъ единъ номеръ.

4. На дохожданието на дѣцата у забавачницата, Директорката трѣбува да види сама дѣцата здрави и чисти ли сж, колко и какво ядение сж донесли въ кошницитѣ си.

Дѣтето, което се доведе у забавачницата болно, не се приема; ако се разболѣе прѣзъ денятъ, завчясъ се проважда при родителитѣ си, а въ нужда, при мѣстниятъ докторъ.

Дѣцата, които се уморѣтъ, турятъ се било въ нарочнитѣ легла или люлки, било въ жилището на директорката, додѣ си починатъ, или додѣ си отидѣтъ при родителитѣ.

5. Въ случай на повторително отсъствие на едно дѣте безъ позната причина, директорката обажда на мѣстната покровителница, която отъ своя страна посѣщава родителитѣ на дѣтето.

6. На влизание и на излизание отъ класъ, дѣцата се водѣтъ чинно по вѣнъ; тамъ се нагледуватъ отъ сжщата Директорка.

На чясътъ два слѣдъ пладня по европейски, прѣдъ влизанието въ класъ, дѣцата се завеждатъ наредъ въ прустѣтъ (сайвантѣтъ). Като заминуватъ по край прѣградкитѣ (долапитѣ), сѣко отъ тѣхъ зема сьонгерътъ си отъ ржцѣтъ на директорката и вѣрви се наредъ додѣто достигне до слугинята, която е натоварена съсъ мнението на ржцѣтъ и на лицето. Слѣдъ това мнение, дѣцата микуватъ се наредъ покрай прѣградкитѣ си, дѣто се турга сьонгерътъ имъ пакъ отъ директорката; послѣ влизатъ въ класъ.

7. Никога не трѣбува да удрятъ дѣцата. Сѣкоги трѣбува да се изгълчяватъ кротко.

Дѣцата могѣтъ да се наказуватъ само съ тия наказания :

Да ги каратъ да ставатъ и да стоѣтъ прави наймного до десетъ минути, когато другаритѣ имъ сж сѣднали.

Да ги каратъ да излизатъ отъ чинътъ ;

Да имъ заприщаватъ да работѣтъ наедно съсъ другаритъ си.

Образи и добри бѣлѣци (bons points) могатъ да се даватъ, за възнаграждение, на дѣцата, които се показуватъ кротки и смирени. Мѣстната покровителница, като види, че нѣкое дѣте е събрало нѣколко добри бѣлѣци, може да ги земе и да му дава за тѣхъ нѣкое полезно нѣщо.

II. За училището и за разнитъ упражненія.

8. На дохожданието имъ у забавачницата, дѣцата се събиратъ у дворѣтъ, ако позволява времето, и играѣтъ тамъ съсъ сичката свобода, подъ нагледванието на директорката или на поддиректорката.

Тамъ си правѣтъ дѣцата сутрѣнната закуска.

9. Часътъ на десетъ (по европейски) безъ една четвъртъ дѣцата влизатъ въ класъ и се нареждатъ по чиноветъ, които сѣ отъ двѣтъ страни на стаята. Часътъ на десетъ зафащатъ да ги учѣтъ начялата на училището.

Отъ десетъ часа и една четвъртъ до десетъ и три четвърти правѣтъ дребни ржководѣлия, приспособени на полтъ имъ и на възрастъ имъ.

Часътъ на десетъ и три четвърти дѣцата възлизатъ на одѣрѣтъ, направенъ като сълба. Отъ часътъ единайсетъ до единайсетъ и една четвъртъ дава имъ се единъ урокъ отъ практическо смѣтаніе, съсъ помощта на броеницитъ (това е едно черчеве, посрѣдъ което има накачени телове, нанизани съсъ топчета като броеници). Послѣ това, половина часъ е посветенъ за едно малко религиозно обучение, което се свършва съсъ пѣяніе. На часътъ единайсетъ и три четвърти, дѣцата слизатъ отъ одѣрѣтъ.

10. На пладия, сиречъ на дванайсетъ часа по европейски, дѣцата обѣдуватъ.

На дванайсетъ и половина дѣцата се завеждатъ на редъ при омивалницата, дѣто слугинята имъ измива ржцѣтъ и лицето.

11. Отъ часътъ единъ до два по европейски дѣцата играѣтъ на дворѣтъ.

12. На два и четвъртъ, дѣцата влизатъ въ класъ, пареждатъ се по чиноветѣ и зафащатъ ржкодѣлнето. На два часа и три четвърти възлизатъ на одѣрѣтъ.

Часѣтъ на три директорката имѣ приказува една прикаска, отъ която има грижа да извлѣче едно нѣравственно заключение. Часѣтъ на три и четвъртъ тѣлкува имѣ употрѣбителнитѣ познания, които могатъ да ги ползуютъ. На три и половина ги каратъ да пѣйтъ сичкитѣ на ликѣ. Часѣтъ на три и три четвърти слизатъ отъ одѣрѣтъ.

13. Часѣтъ на четирѣ, закусватъ и отиватъ да играйтъ на дворѣтъ до дѣто се затвори забавачницата.

14. Религиозното обучение не състои отъ дълги уроци; то се придобива отъ нѣравствени разсѣждания зети отъ свещенна история и отредени да прѣдставятъ на дѣцата примѣри за благочестие, за милость и за кротость, примѣри, които ставатъ по ясни и по приети чрѣзъ образи, които се прѣдлагатъ прѣдъ очитѣ на дѣцата.

Нѣравственитѣ упражнения състоитѣ отъ приказки отъ историята, които могатъ да вдѣхнуватъ на дѣцата едно дълбоко чувство отъ обичъ къмъ Бога, да ги направитѣ да си познаватъ и изпълняватъ длѣжноститѣ къмъ баща си и майка си и къмъ начялницитѣ си, да ги направитѣ кротки, учтиви и благи помежду си.

15. Обучението на четението състои въ запознаването на гласнитѣ и съгласнитѣ, едритѣ и дребнитѣ букви, словетѣ отъ двѣ или три букви, думитѣ отъ два слога.

16. Обучението на писацето се ограничава въ подражанието на буквитѣ върху плочата.

17. Обучението на смѣтанието състои въ познаването на проститѣ числа, въ показванието имѣ чрѣзъ арабскитѣ цифри, въ събиранието и изятнето чрѣзъ броеницитѣ, въ изузното изучаване на таблицата за умножението чрѣзъ пѣяние, въ истѣлкуванието на мѣркитѣ и теглилата.

18. Обучението на линейлното рисуванне състои въ изображаванието, върху черната дѣска и върху плочята, на най проститѣ геометрически фигури и на малки рисуваня съсъ чѣрти.

19. Употрѣбителнитѣ познания сж дѣлението на врѣмето, четирѣтъ годишни врѣмена, боитѣ, чювствата, формитѣ, веществото и употрѣблението на прѣдмѣтитѣ, които познаватъ дѣцата, понятие върху животнитѣ, върху трѣвитѣ и върху проститѣ занаяти, върху елементитѣ, върху формата на земята, върху главнитѣ ѣ раздѣления, имената на главнитѣ европейски царства съсъ столицитѣ имъ, имената на турскитѣ области съсъ главнитѣ имъ градове и сичкитѣ начялни познания, които образуватъ разумѣтъ на дѣцата.

20. Ржкодѣлието състои отъ шевъ, плетение, рапирание и друго, което се употрѣбява на мѣстото.

21. Пѣнието състои въ първитѣ начяла на вокалната музика по една метода.

22. Уроцитѣ и религиознитѣ и нѣравственнитѣ упражнения зафащатъ и се свѣршватъ съсъ една къса молитва; тѣ ставатъ сутрината отъ десетъ чяса до дванайсетъ и слѣдъ пладня отъ два до четиръ по европейски.

23. Тѣлеснитѣ упражнения състојктъ отъ сѣкакви вървежи и игиенически движения, които ставатъ на единъ пжтъ отъ сичкитѣ дѣца въ стаята и въ прустѣтъ. Тѣ състојктъ и по врѣмето на играта отъ разновидни игри споредъ възрастъта на дѣцата, подъ надгледванието на директорката.

24. Директорката трѣбува да бди надъ сичкитѣ физически, морални и умственни нужди на дѣцата, надъ говорението имъ и надъ обичяитѣ имъ въ сичкитѣ обстоятелства прѣзъ денятъ; тя внимава, щото слугинята, въ това отношение, да имъ дава добри примѣри.

III. За зданието и за школската покжщина.

25. Въ сѣка забавачница има една стая за класъ, на която на дѣното отъ едната стѣна до другата на широчина, има единъ одъръ, направенъ отъ долу на горѣ на стжпала, най малко и най много десетъ, като една широка сълба. На тия стжпала дѣцата сѣдатъ. Въ срѣдата и на двата края на тия стжпала има мѣсто, което улеснява минуванието и нарежданието на дѣцата.

Въ другитѣ страни на стаята по краищата има чинове, а въ срѣдата е празно за ходение.

Въ друга една стая, която е отредена за ядение, има на стѣнитѣ прѣградки или дулапчета, на които подѣ сѣко има една закачка, за покачяние на кошницата и на други нѣща на дѣтето. Тия прѣградки трѣбува да сѣ толкось, колкото дѣца може да има у забавачницата, и сѣка трѣбува да има нумеръ, който трѣбува да съответствува съсъ нумерътъ на кошницата на дѣтето.

Заходитѣ, отдѣлно за момчетата и отдѣлно за момичетата, турени сѣ на едно мѣсто, дѣто лесно могатъ да се нагледуватъ, а да не докаруватъ воня въ стаята на училището. Заходитѣ трѣбува да сѣ подѣлени съразмѣрно съсъ числото на дѣцата. Вратата на сѣки заходъ трѣбува да сѣ направени съсъ машина, за да могатъ сами да се затварятъ.

Дворътъ трѣбува да е широкъ. Земята добръ набита и равна.

26. Покъщнината на забавачницата състои отъ нѣколко легла или люлки; отъ единъ часовникъ, отъ едни броеници за смѣтаніе съсъ десетъ тела по десетъ зърна сѣки; отъ таблици и дрѣжки за таблицитѣ, отъ една черна дѣска съсъ столътъ ѝ и съсъ тебеширъ; отъ една дѣска за рисуване; отъ много образи, турени ва единъ джизданъ; отъ една маса съсъ чекмедже за теѣтеритѣ; отъ единъ голѣмъ долапъ; отъ плочи толкось, колкото сѣ дѣцата съсъ калемитѣ имъ; отъ една соба; отъ едно влагалище на водата съсъ много курни; отъ сунгери толкось, колкото сѣ дѣцата; най послѣ отъ сичкитѣ сѣдове, потрѣбни за нуждитѣ на дѣцата и за чистотата имъ, отъ единъ звѣнецъ и отъ една свирка.

27. Стаитѣ и прустѣтъ (сайвантѣтъ) чистѣтъ се и се метѣтъ сѣка сутрина бари половинъ чясъ прѣдъ влизанието на дѣцата.

Метението се подновява слѣдъ ядението и пуцанието на дѣцата. Собитѣ въ прустѣтъ и въ стаята за прѣподавание се запалюватъ половинъ чясъ прѣдъ влизанието на дѣцата.

IV. Общи расположения.

28. Директорката на забавачницата има:

1. Единъ тефтеръ, въ който сж забѣлѣжени, съсъ нумери на редъ и съсъ датата, имената и прѣкоритѣ на дѣцата, които се приематъ у забавачницата, имената, жилището и занятието на родителитѣ или наставницитѣ, и условието относително за срѣдството за доводданieto или завежданieto на дѣцата;

2. Единъ тефтеръ, върху който докторътъ си записва забѣлѣжитѣ;

3. Единъ тефтеръ, върху който женитѣ, назначени отъ женското Дружество, покровителницата на забавачницата, да нагледуватъ училището, записватъ си забѣлѣжитѣ върху управлението на заведението, когато го посѣщаватъ;

4. Единъ тефтеръ, за присѣтствието и отсѣтствието на дѣцата.

29. Запрѣтено е на директоркитѣ, на поддиректоркитѣ и на слугинитѣ на забавачницата да въсприематъ отъ родителитѣ на дѣцата дарове. Тия дарове трѣбува да се даватъ на Покровителницата на Забавачницата.

30. Слугинята на Забавачницата се избира и се изважда отъ Директорката, съсъ удобрѣнието на Покровителницата.

31. Свободно е сѣкому, който желае да посѣти забавачницата.

32. У сѣка забавачница има една кутия, въ която се пуца дарътъ отъ пари, който би пожелалъ иѣкой да направи на забавачницата при посѣщението си.

Ключятъ на котията стои у покровителницата, която се располага съсъ тия подарени пари за въ полза на забавачницата.

33. Единъ расписъ за употрѣблението на врѣмето за сѣки день на недѣлята въ забавачницата, е закаченъ въ стаята на прѣподаванието.

ПОГЛЕДЪ

върху школскитѣ работи и расправи у Българитѣ и у другитѣ народи.

Днесъ зафащами погледътъ си съсъ едно писмо, което прави голѣма честь на Н. В. Г. Мелетия, Софийскиятъ Митрополитъ.

Високото учение и голѣмата опитностъ въ народнитѣ работи на приятелятъ ни, който ни отправя това писмо, кара ни високо да оцѣняваме това, което ни казува за добритѣ качества на духовниятъ пастиръ на българското стадо отъ Софийската Епархия, както и за добринитѣ, които придобива отъ митрополитътъ си народонаселението отъ тая епархия.

Н. В. Г. Мелетий нѣ само е единъ отъ най образованитѣ ни пастири — богословци, нѣ има и прѣимѣществото, че е посѣтилъ най цивилизуванитѣ европейски държави, дѣто най много старание и жъртви се правѣтъ за училищата, назначени за народното възпитание. Не се сжмиѣваме, че Негово Високопрѣосвященство е видѣлъ на дѣло въ мѣстата, които е посѣтилъ въ Европа, че въ сѣко село, колкото и да е малко, сжществувать двѣ стѣпени училища: едното за дѣца на възраст отъ 2 до 6 или 7 години, а друго за дѣца отъ 7 до 14 години, и че тия двѣ стѣпени училища сж помѣстени или въ особни здания, или въ едно здание, нѣ прѣградени, за да не се емисатъ наедно двѣтъ стѣпени дѣца.

Ето писмото, за което ни е прикаската :

« Г-не Редакторе на *Ръководителятъ на Основното Учение,*

« Въ пътуванието си по Българиѣ, имахъ случай да ся видѣж съ Негово Високопрѣосвященство Г-на Мелетия Софийскій, въ Бръзничкѣтъ каж, гдѣто той обихождаше селата за да посѣти и благослови своето словесно стадо. Въ любопитството си да видѣж какъ сеѣянитѣ поерѣщатъ своя владика и какъ той ги поучява, азъ ходихъ съ него два дни по селата, и бидохъ зритель на трогателното поерѣщанне косто му пра-

вжж и на пастирскитѣ поучения и наставления които той имѣ отправляваше на единъ языкъ съвършено вразумителенъ. Особенно ся благодарихъ отъ плантъ който си е начерталъ и когото прилагаше на дѣло за да снабди всичкитѣ села съ училища. Като намѣрихъ тоя планъ весма добръ, азъ ви го съобщавамъ за обнародвание за да възбудимъ съревнование и между други нѣкои владици да направѣжтъ и они подобно нѣщо за своитѣ епархии.

« Тамъ гдѣто селцата сж малки и не сж въ състояние всяко едно да си има училище, а сж на близо, Негово Високопрѣосвященство опрѣдѣлява да стане едно училище за двѣ, три или четири такива селца. Като пристигне въ едно село той имъ казва едно слово, въ което, между другитѣ, доказва на селянитѣ че една отъ най голѣмитѣ ползи отъ народнѣжтж ни Ексархиѣ и отъ български владикѣ които имъ е далъ царьтъ, е да имъ нареди владиката училище, връху което като ги убѣди, отваря сж единъ листъ на волнѣ помощъ и всеки селянинъ ще пише нѣщо, спорядъ силѣжтж си, каквото му ся кжса отъ сърдце, кой пари, кой жито, кой овца съ ягне и пр. и тутакси ся набира едно извѣстно количество. Така на примѣръ въ село Владиславци отъ 45 кжщи въ което намѣри владиката за благословно да ся сътвори училище за три още ближни около него селца, като ся отвори листъ за волнѣ помощъ подписахъ ся на чясътъ около 1200 гр. отъ това село, които ще си събиржтъ сами помежду си прѣвъ годинѣжтж, и отъ другитѣ три селца ся подписа помощъ повече отъ двѣ хиляди гроша, така щото за тжзи годинѣ помощѣжтж за направѣжтж на училището възлѣзи на 3500 гроша. Такава помощъ ще ся събере и до годинѣ, и до другѣ, догдѣ да стане количеството достаточнo за построението на училището, на което гредитѣ и каменитѣ селянитѣ ще докаржтъ безплатно. Понеже такива училища може да станжтъ до 50—60 въ цѣлѣжтж епархиѣ, Н. П. Г. Мелетий има намѣрение да доведе единъ добръ архитектонъ да направи кроежтъ имъ както трѣба, и да ги постави на мѣстоположения здрави и приятни.

« Въ сжщото врѣмя Негово Високопрѣосвященство взѣма отъ тжзи годинѣ още по едно момче и по едно момиче отъ всяко село гдѣто ще има училище, и ги испровожда у София да ся учятъ за бждѣщи учители и учителки на селото си. Дѣцата ся избиратъ или съ съгласието на вентѣ селяни или съ

жребие, за да не остане никому хатъръ защо да не е неговото дѣте. Селата ще даватъ само жито за храната на дѣцата и нѣкоѣж паръ за потребнитѣ книги, а за жилище, за пранне и др., въ Софіѣж има хванати отъ общинѣжъ кѣщи нарочни за тѣзи цѣль и една бабичка която да готви и да шетж. Като сж отъ самото село, учителтъ и учителката ще могѣтъ да учителствуватъ съ много по малкѣ платж. Съ тоя начинъ, догдѣ да ся събиратъ паритѣ и да ся построятъ училищата, и учителитѣ и учителкитѣ ще бждѣтъ приготвени. И така, споредъ този планъ когото на кратко показахъ Н. П. Г-нъ Мелетий ще може въ разстояние на 4—5 годинъ да снабди всичкитѣ села съ училища, съ учители и учителки, което ще бжде едно много голѣмо благодѣяние за Софійското Българско народонаселение.

« А. I. »

Отъ това писмо се види, че Н. В. Г. Мелетий, нѣ само се грижи щото сѣко село отъ Епархията му да се здобие съсѣ училище, нѣ желае още щото зданието да е добрѣ приспособено за училище, и за тая причина е рѣшилъ да вѣвѣри кроежѣтъ на зданието на единъ нарочитѣ архитектъ.

Увѣрени сме, че Негово Високопрѣосвещенство трѣбува да има на рѣка много планове, които да показуватъ какъ трѣбува да е разположено зданието на едно селско училище, което да служи и за първото и за второто вѣспитание на дѣцата, както за мъжкитѣ, тѣй и за женскитѣ полъ. Въ тия планове, безъ сжмнѣние, трѣбува да се показува и оная чясть отъ зданието, което ще служи за жилище на учителятъ.

Прѣдприятието на Софійскитѣ Митрополитѣ може да послужи за юрнекъ на много отъ българскитѣ епархии. За това молимъ г. главниятъ учитель на софійскитѣ училища да се постараетъ да ни описва каквото се е направило и ще се направи за тоя прѣдмѣтъ, който толкосъ много интересува българскитѣ народъ.

Подъ названieto: *Въпроси за вѣспитанието въ Германия*, французскитѣ офиціальенъ вѣстникъ обнародва долнитѣ свѣдѣния:

« Намирами въ *Газетъ де Бонн* (въ Прусия) програмата на въпроситъ, които сж турени прѣдъ общото събрание на Дружествата за въспитанието (*Билдунгсверейне*) отъ ренската областъ и отъ Вестфалия, Дружества, които се распростиратъ по цѣла Германия и които иматъ за цѣль развитието на народното въспитание.

« Показувами на кѣсо съдържанието на тая програма. Ето въ какво състои:

« 1^о Ако искаме да се развие народното въспитание, а отъ това и материалното, умственото и моралното благосѣстояние на гражданитъ, трѣбува да се улучши кѣшното въспитание. Защото кѣшното въспитание е най много въ рѣцѣтъ на майката, трѣбува да се грижимъ да образувами момичетата, за да могатъ да притѣжяватъ това учителско звание.

« 2^о Въ сегашното положение, по многото отъ майкитъ не сж въ състояние да приготвятъ дѣцата достаточо съсъ умственното и моралното въспитание, като фанатъ отъ третята година на възрастьта на дѣтето. Трѣбува прочее да се основаватъ *забавачници* за дѣцата на възраст отъ двѣ години на горѣ додѣто достигнѣтъ до възрастта, на която влизатъ въ основното училище.

« 3^о Сегашната система на училищата въ Германия трѣбува да се поправи въ три точки: Учителитъ трѣбува да сж доста заплатени, учителитъ не трѣбува да сж твърдѣ зависими и инспекцията (надгледванието) на училищата трѣбува да се въврѣри на опитни рѣцѣ. Отъ това е дошло да не се намиратъ веке учители, разумѣва се, способни, които да си обикнѣтъ званието. Колкото това зло се распространява, толкосъ умалява общото въспитание на народътъ. Трѣбува да се даде на учителятъ една заплата, която може да му позволи да посвети на длѣжноститъ си сичкото си врѣме и сичкитъ си грижи. Трѣбува, освѣнъ това, да го извлечемъ отъ това подчинено и зависимо положение, да му дадемъ право да засѣдава и да си дава гласѣтъ въ засѣданията на училищнитъ настоятелства. Най послѣ, за инспектори на училищата, трѣбува да избирами хора, които сж доказали, че сж вѣнци, теорически и практически, отъ педагогията, приспособена на основнитъ училища.»

Какви поучителни свѣдѣния за нашитъ училищни настоятелства!

